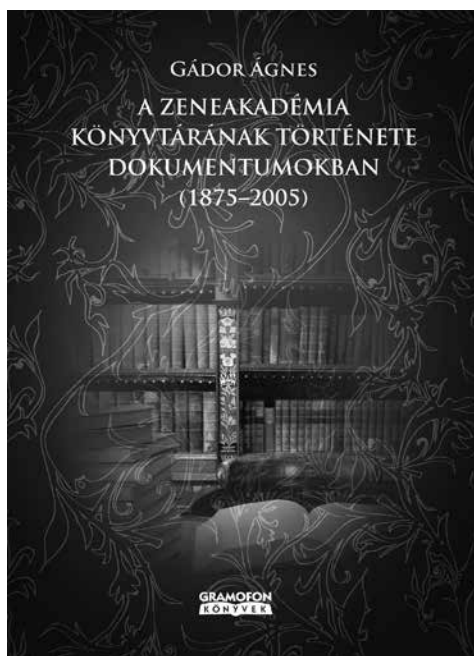

FITTLER Katalin

A Zeneakadémia könyvtárának százharminc éve dokumentumokban

Csaknem hetedfélszáz oldal, strapabíró kivitelezésben – súlyra is tekintélyes! De mindez semmi ahhoz az élményhez képest, amelyben részesíti mindazokat, akik végigolvasásák. Tanúsíthatom: megéri a ráfordított időt. Az élmény szót jobb híján használom, mert egyetlen szóval még mindig ez közelíti meg leginkább azt az értelmi-érzelmi-indulati hatást, amelyet az olvasás korán, továbbá hosszú lecsengésként még utána is kelt az érdeklődőben. Mert a hosszabb-rövidebb szemelvények egymásutánja mágikus hatású: folyondárként behálózza az olvasót, aki (előbb-utóbb) azon veszi észre magát, hogy a részletek mindinkább képekké állnak össze benne, afféle képregény-kockák sorozatává, s ő oly kíváncsian várja a fejleményeket, miként egykor tehették a folytatásokban megjelenő kaland- vagy családregények rajongói. Azok, akik személyesen is részesei voltak a könyvtár életének, ezt fokozott mértékben érzékelik. Számukra személyes töltést nyer az időutazás része, míg azok, akik ebből kimaradtak, empatikusan – viszont sokkal egyenletesebben – követhetik ezt a 130 évet. S történeti kalandutazás a fiatal generációnak, hiszen nekik már másfajta állapotában természetes a könyvtár. A Könyvtár, amelynek életében a Zeneakadémia 135. születésnapja alkalmából Szirányi Gábor a következő lényegi határként jelölte ki a kötetzáró évet: „Kárpáti János 2005-ben történő nyugdíjba vonulásával a hagyományos értelemben vett könyvtári tevékenység lezárult. Előterbe került a teljes

könyvtári automatizálás. 2005 októbere óta csak a számítógép segítségével végezzük feladatainkat a katalogizálástól a kölcsönzésig és a gyarapításig.” Kárpáti János utóda e kötet közreadója, Gábor Ágnes lett, aki megannyi dokumentumfeltáró és egyéb publicisztikai munka után minden bizonnyal egyik főművét alkotta meg ezzel az összeállítással. Tőle származik a könyv érdemi „ismertetése” a kötet hátoldalán, bevezetesként pedig – *Könyvtártörténetek* címmel – Wilhelm András hívja fel a figyelmet arra, hogy a dokumentumkötet tanulságai többszálúak. Erre egyébként

a figyelmes olvasó magától is rádöbbenhet, amikor egy-egy szempontra „rákérdezve”, az azonos típusú dokumentumokat „olvassa össze”, szakítva immár a folyamatos végigolvasás gyakorlatával.

Öt fejezetre tagolódik az anyag, érdeklétes címekkel. 1. *A polctól a szekrényig a Régi Zeneakadémián (1875–1907)*; 2. *A szekrénytől a könyvtárig a Zenepalotában (1907–1928). Az első hivatásos könyvtáros: Sereghy Elemér*; 3. *Prahács Margit tevékenysége a II. világháború végéig (1928–1945)*; 4. *Prahács Margit és az ötvenes évek (1945–1961)*; s végül 5. *A katalóguscéduláktól az Aleph-rendszerig: Kárpáti János könyvtárigazgatói korszaka (1961–2005)*. A dokumentumok néha hosszabb (különböző műfajú) iromány részei, amelyekből csak a könyvtárra vonatkozó részlet került a kötetbe, máskor terjedelmesek. A szemelvények sorszáma 580-ig halad, de nem ritka, hogy egy-egy szám válaszok és viszontválaszok láncolatát tartalmazza. A leghosszabb levélváltás egészen abszurd történet, amely arról szól, hogy a *Hunyadi László* kikölcsonzött zenekari anyagát próbálta visszaszerezni a Főiskola. A hivatalos levélváltások labirintusa ez, amikor ki-ki érvel, indokol, magyarázkodik, hárit (s nem utolsó sorban: áthárit) – és az olvasó szomorúan veszi tudomásul, hogy nem tudja meg a végkifejletet, tehát, hogy végül is megkerült-e a kölcsönadott anyag, avagy kénytelen lett beérni a könyvtár a kárpótlásul felajánlott másolattal. Tény, hogy dokumentumkötetéről van szó, s a folytatásnak nincs írásos dokumentuma – de itt mutatkozik meg az összeállítás olvasmányértéke, az, hogy az olvasó beleéli magát az adott szituációba, s immár nem közömbös számára a befejezés. Szemelvények sorozata szemlélteti, hogy mindig több állomása volt a hivatalos útnak, amíg egy kérés eljutott az illetékeshez, és ezt az utat mindkét irányban végig kellett járni. Kiderül az is, hogy a hivatalos évkönyveknek a könyvtárra vonatkozó, példaszerűen lényeglátó szakaszai a könyvtárvezetők beszámolóin alapulnak, azok teljesen vagy nagyrészt átvett megismétlésével. De a sti-

lári finomságok iránt érzékenyek számára is csemege a könyv; figyelni a nyelvezet változását, a cirkalmas protokolláris formulák mögül kihámozni a lényegét, aztán felüldülni, amikor először olvasunk tegező levélváltást, később pedig szembesülni azzal, hogy ugyanazzal a személlyel hogyan lehet megütni barátiabb-közvetlenebb és hivatalosabb-protokolláris hangot. Az pedig örök talány maradhat, hogy hogyan lehet, hogy a több rektort megélt személy az egyik rektort következetesen Tanár úrnak szólítja, míg a másikat – aki hivatali elődjével egyidős – mindig a hivatalos Rektor úr titulussal szólítja meg.

Gádor Ágnes nemcsak szemelvények közreadója, hanem a jegyzetanyag megfogalmazásával tárgyi ismereteket is ad a közelmúlt zenei életéből, szerzők és előadók, tanárok és tisztségviselők vázlatos élet- ill. pályarajzával. E tekintetben nem maradéktalan az elismerésünk, hiszen a részletezés, illetve a lakonikus rövideggel való elintézés némiképp értékrendet is sugall. Zenei életünk néhány szereplőjéről méltatlanul kevés olvasható itt, míg más esetben előfordul, hogy egyazon személyről két ízben is közöl a kötet (alig eltérő) ismertetőt. Sajnálatos, hogy a jegyzetanyag adatai nem naprakészek. Több esetben előfordul, hogy nincs feltüntetve valamely személy elhalálzásának ideje. Alapelv lehet, hogy a dokumentumok szövege betűhíven jelenjék meg (akkor is, ha némi pontatlanság van például a nevek írásában), de névelírás a jegyzetanyagban is előfordul. Apró pontatlanságok a dokumentum-szövegeknél szemre is észrevehetőek, amikor pl. táblázat-jellegű felsorolások valamely oszlopa nem a megfelelő helyre került. Kár az ilyesfajta hibákért, mert kétségkívül korszakos jelentőségű kiadványról van szó, s ilyen esetben érdemes célul tűzni a hibátlanság (elérhetetlen, de megközelíthető) állapotát.

(Gádor Ágnes: A Zeneakadémia könyvtárának története dokumentumokban (1875–2005). Gramofon Könyvek, Budapest, 2017. 640 o. ISBN 978-615-80474-3-2)